

Στο επίκεντρο (πάλι) η εισαγωγή στα ΑΕΙ

Πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης η Παιδεία – Αδιάβλητο σύστημα και να έχουν λόγο τα Ιδρύματα ζητούν οι πανεπιστημιακοί

Του Αποστόλου Λακασά

Με την έναρξη άλλης μιας απόπειρας «εθνικού σχεδιασμού» για την Παιδεία, η χώρα δείχνει να εισέρχεται στην οδό που οδηγεί προς τις εκλογές. Η προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση στη Βουλή, την περασμένη Παρασκευή, έδειξε πως τα χρόνια προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θα αποτελέσουν και πάλι πεδίο οξείας πολιτικής αντιπαράθεσης. Μπορεί η «επικοινωνιακή» έναρξη του διαλόγου από τον νέο υπουργό Παιδείας κ. Αρνη Σπλιωτόπουλο να χρωματίστηκε από το tabula rasa, δηλαδή τη μηδενική βάση για διάλογο στο πλαίσιο εθνικής συναίνεσης, όμως ήδη τα κόμματα της αντιπολίτευσης ανεβάζουν τους τόνους λέγοντας ότι το θέμα της

Παιδείας είναι καθαρά πολιτικό. «Με ευθύνης όλων μας η Παιδεία υποφέρει από τις ιδεοληψίες του παρελθόντος», παραδέχτηκε ο κ. Σπλιωτόπουλος μιλώντας στη Βουλή. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το υπουργείο Παιδείας θα προσκαλέσει τα κόμματα να ορίσουν εκπρόσωπο για τον διάλογο. Επίσης, η ίδια πρόσκληση ισχύει προς την εκπαιδευτική κοινότητα και τους κοινωνικούς φορείς. Τη συλλογή και επεξεργασία των προτάσεων θα κάνει η Επιτροπή για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση του υπουργείου Παιδείας, ενώ, σε πολιτικό επίπεδο, θα λειτουργήσει επιτροπή που θα απαρτίζεται από τους εκπροσώπους των κομμάτων. Όμως η κυβέρνηση θέτοντας στον πυρήνα των αλλαγών το ιδιαίτερα ευαίσθητο (για

τις ελληνικές οικογένειες...) ζήτημα της πρόσβασης στα ΑΕΙ, οδηγεί τον διάλογο σε ένα μικρότερης εμβέλειας πεδίο σε σχέση με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Παιδεία, σε όλες τις βαθμίδες. «Δεν μπορούν να υπάρξουν βελτιώσεις σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό με αποσπασματικά μέτρα. Οι αλλαγές πρέπει να είναι ριζικές και να ξεκινήσουν από το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Διότι εκεί τα παιδιά λαμβάνουν τις ουσιαστικές βάσεις γνώσης, αναπτύσσουν κριτική σκέψη, μαθαίνουν τον τρόπο να μαθαίνουν, να προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της εποχής. Στο Λύκειο

ολοκληρώνουν την εγκύκλια γνώση τους και ουσιαστικά προετοιμάζονται για την επόμενη βαθμίδα», τόνισε για όλα τα παραπάνω στην «Κ» ο καθηγητής Παιδαγωγικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Αθανάσιος Γκότοβος. Ο στόχος της αποσύνδεσης του Λυκείου - εισαγωγικών εξετάσεων δημιουργεί σύνδεση του Λυκείου με τις εξετάσεις ανέφερε στην «Κ», ο πρόεδρος του ΕΜΠ κ. Κωνσταντίνος Μουτζούρης.

Συνοψίζοντας τις προτάσεις των πρωτάνων που μίλησαν στην «Κ», το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ πρέπει να παραμείνει αδιάβλητο, οι εξετάσεις να γίνονται με ευθύνη του υπουργείου Παιδείας, αλλά –επιτέλους– πρέπει να ληφθούν υπόψη οι θέσεις των ιδρυμάτων, τόσο για τα κριτήρια επιλογής των εισακτέων όσο και για τον αριθμό τους. Για παράδειγμα, το επόμενο διάστημα αναμένεται από τον υπουργό Παιδείας η ανακοίνωση του αριθμού των εισακτέων στα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ για το ακαδημαϊκό έτος 2009 - 2010. Θα επαναληφθεί η πρακτική όλων των προηγούμενων ετών τα πανεπιστήμια να ζητούν δύο εισακτέους και τελικά το υπουργείο Παιδείας να τους στέλνει τρεις (αναλογία 1 προς 1,5); Το ζήτημα είναι να υπάρξει μια ουσιαστική συζήτηση για τα προβλήματα της Παιδείας και όχι διακηρύξεις που έχουν χαρακτηρισμό προεκλογικού πυροτεχνήματος αλλά, συνθήως, στην πράξη αποδεικνύονται χωρίς αξία και δεν επιλύουν κανένα πρόβλημα.

«Οι αλλαγές πρέπει να είναι ριζικές και να ξεκινήσουν από το Δημοτικό και το Γυμνάσιο.»

να ρεαλιστική η ονομαζόμενη επιχείρηση αποσύνδεσης του Λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, για τους εξής λόγους: οι εισαγωγικές εξετάσεις γίνονται χρονικά αμέσως μετά το Λύ-

Προτάσεις που έχουν κατατεθεί

Ευρώ πλαίσιο προτάσεων κατατέθηκε έως τώρα εν όψει του διαλόγου για την αλλαγή του συστήματος εισαγωγής. Όλα θα συνεκτιμηθούν, είτε ο υπουργός Παιδείας κ. Αρνης Σπλιωτόπουλος, επαναλαμβάνοντας ότι ο διάλογος θα διεξαχθεί από μηδενική βάση. Οι έως τώρα βασικότερες προτάσεις είναι οι ακόλουθες:

■ Το ΠΑΣΟΚ προτείνει στην Γ' Λυκείου να υπάρχουν γενικές εξετάσεις σε επιλεγμένο αριθμό μαθημάτων. Οι απόφοιτοι θα λαμβάνουν το Εθνικό Απολυτήριο, το οποίο θα είναι το «διαβατήριο» για την εισαγωγή στα ΑΕΙ, καθώς οι βαθμοί θα λαμβάνονται υπόψη για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι όροι εισαγωγής θα τίθενται από τα ΑΕΙ, τα οποία θα καθορίζουν τα μαθήματα και θα σταθμίζουν τη βαθμολογία αυτών των μαθημάτων. Οι υποψήφιοι θα εισάγονται σε σχολή ή σε πανεπιστήμιο και όχι σε Τμήμα, προκειμένου να έχουν μεγαλύτερο εύρος επιλογών. Κάθε κάτοχος του Εθνικού Απολυτηρίου θα έχει εγγυημένο ποσό στο όνομά του από το κράτος, στο ύψος του κόστους σπουδών, το οποίο θα κατευθύνεται στο ίδρυμα εισαγωγής του.

■ Η αρχική πρόταση επιτροπής του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ) έκανε λόγο για ένα προπαρασκευαστικό έτος μετά το Λύκειο, των υποψηφίων για τα ΑΕΙ. Η νέα πρόταση της επιτροπής του ΕΣΥΠ προβλέπει την έναρξη της προετοιμασίας των μαθητών για τις εισαγωγικές στα ΑΕΙ εξετάσεις, από τη Β' Λυκείου με μαθήματα εντός του σχολείου (είτε με επέκταση του ωραρίου είτε τις απογευματινές ώρες). Στο τέλος της Γ' Λυκείου οι μαθητές θα εξετάζονται σε πανελλαδικό επίπεδο σε τέσσερα ή πέντε μαθήματα.

■ Τέσσερα σενάρια πάνω στα οποία θα γίνει ο διάλογος για το εξεταστικό σύστημα έχει καταθέσει ο έγκριτος πανεπιστημιακός κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης. Αυτά επικεντρώνονται στην ίδρυση ενός ανεξάρτητου εξεταστικού κέντρου, στο οποίο κάθε υποψήφιος θα μπορεί να απευθυνθεί όποτε επιθυμεί για να δώσει εξετάσεις. Η κάθε πανεπιστημιακή σχολή θα καθορίζει μόνη της τα κριτήρια επιλογής των φοιτητών της. Μια άλλη πρόταση του κ. Μπαμπινιώτη είναι η ελεύθερη πρόσβαση στα πανεπιστήμια για όσους κατέχουν έναν τύπο «ισχυρού» απολυτηρίου Λυκείου, για την απόκτηση του οποίου απαιτούνται γραπτές και προφορικές εξετάσεις εθνικού χαρακτήρα.

■ Η ΟΛΜΕ προτείνει την ελεύθερη πρόσβαση στα ΑΕΙ. Εως ότου επιτευχθεί αυτό (δηλαδή να γίνουν οι υποδομές και να προσληφθεί το απαραίτητο προσωπικό στα ΑΕΙ, ώστε να μπορούν να δεχθούν όλους τους αποφοίτους Λυκείου) προτείνει εξετάσεις μετά το Λύκειο σε λίγα μαθήματα.

Στον πυρήνα των αλλαγών θέτει η κυβέρνηση το ζήτημα της πρόσβασης στα ΑΕΙ. Ετσι όμως περιορίζει τον διάλογο για την Παιδεία σε ένα μικρότερης εμβέλειας πεδίο σε σχέση με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν όλες οι βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης.

Τα συστήματα που ισχύουν σε χώρες της Ε.Ε.

Δομικές διαφορές καταγράφονται, συγκρίνοντας το ελληνικό σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ, με τα συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Στην πλειονότητα, στις άλλες χώρες τα ίδια τα πανεπιστήμια έχουν κύριο ρόλο τόσο στον ορισμό του αριθμού των εισακτέων όσο και στον τρόπο επιλογής τους. Ειδικότερα, με βάση την έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, τα συστήματα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε χώρες της Ευρώπης είναι τα ακόλουθα:

Γερμανία: Γενικά δεν υπάρχει περιορισμένος αριθμός εισακτέων (numerus clausus). Ωστόσο, η πρόσβαση σε ορισμένες σχολές (όπως στην ιατρική, κτηνιατρική, οδοντιατρική, αρχιτεκτονική, διοίκηση επιχειρήσεων και ψυχολογία) γίνεται μέσα από μια υπερπεριφερειακή διαδικασία επιλογής, που βασίζεται σε διακρατική συμφωνία μεταξύ των κρατιδίων για την κατανομή των θέσεων. Η επιλογή γίνεται με βάση τη μέση βαθμολογία του υποψηφίου στο Abitur (αντίστοιχο με το απολυτήριο λυκείου).

Γαλλία: Ο τρόπος επιλογής των υποψηφίων ποικίλλει. Ενδεικτικά, στην ιατρική και στις παραιατρικές σχολές ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται κεντρικά, και η επιλογή γίνεται ύστερα από εξετάσεις που διεξάγονται από κάθε ίδρυμα. Η πρόσβαση είναι ελεύθερη στις γενικές πανεπιστημιακές σχολές ενώ σε κάποια Ινστιτούτα (IUT, CPGE κ.ά.) η επιλογή βασίζεται στις επιδόσεις των υποψηφίων στο σχολείο, ενώ στην περίπτωση που έχουν εθνικό απολυτήριο, σε προσωπική συνέντευξη.

Μ. Βρετανία: Ο αριθμός των εισακτέων ορίζεται από το κάθε ίδρυμα το οποίο κάνει και την επιλογή. **Ισπανία:** Η κυβέρνηση θέτει περιορισμούς στον αριθμό των εισακτέων σε πολύ δημοφιλείς σχολές, όπως είναι η ιατρική και η σχολή μηχανικών τηλεπικοινωνιών. Σχεδόν σε όλες τις σχολές, η επιλογή γίνεται ύστερα από εισαγωγικές εθνικές εξετάσεις. Σε ορισμένες σχολές (καλλιτεχνικές, μεταφραστών - διερμηνέων, αθλητικές), η επιλογή γίνεται με επιπλέον εξέταση ικανοτήτων των υποψηφίων σχετικών με το αντικείμενο (καλλιτεχνικά μαθήματα, ξένη γλώσσα, αθλήματα).

Φινλανδία: Ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται από το υπουργείο Παιδείας σε συνεννόηση με τα πανεπιστήμια, τα οποία καθορίζουν διαφορετικά κριτήρια εισαγωγής. Η επιλογή των σπουδαστών βασίζεται κατά περίπτωση: ■ Στους βαθμούς των εθνικών απολυτηρίων εξετάσεων (matriculation examination) και του απολυτηρίου (της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) και στα αποτελέσματα του τεστ εισαγωγής. Αυτή είναι η πιο συνηθής διαδικασία. ■ Στα αποτελέσματα μόνο του τεστ εισαγωγής. ■ Στους βαθμούς των εθνικών απολυτηρίων εξετάσεων (matriculation examination) και του απολυτηρίου.

Σε κάποιες επιστημονικούς τομείς γίνεται έκφραση επιπρόσθετα στην εργασιακή εμπειρία, στις σπουδές, στην πρακτική εξάσκηση κ.ά. Επίσης σε κάποιες σχολές οι υποψήφιοι θα πρέπει να αποδείξουν την κατοχή εξειδικευμένων ικανοτήτων (π.χ. στις ακαδημίες τεχνών).

Σουηδία: Τα ποσοστά των θέσεων στους διάφορους επιστημονικούς κλάδους καθορίζονται από την κυβέρνηση. Οι διαδικασίες εισαγωγής ορίζονται από τα ιδρύματα. Αν ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τον αριθμό των θέσεων, η επιλογή βασίζεται στους βαθμούς των υποψηφίων στο σχολείο, στα αποτελέσματα των εθνικών εξετάσεων και άλλων τεστ. **Ιταλία:** Στις περισσότερες πανεπιστημιακές σχολές ο αριθμός των εισακτέων ορίζεται από τα ιδρύματα. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν το απολυτήριο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ύστερα από εξετάσεις). Η επιλογή εισακτέων γίνεται πλέον από τα ιδρύματα, με βάση τα κριτήρια και τις διαδικασίες που ορίζουν τα ίδια.

Ολλανδία: Υπάρχει μεικτό σύστημα για τον αριθμό των εισακτέων (σε ορισμένες σχολές ορίζεται από το υπουργείο Παιδείας, σε άλλες από το ίδρυμα). Σε κάποιες σχολές η επιλογή γίνεται με κλήρωση ανάμεσα σε υποψηφίους που έχουν παρακολουθήσει το σωστό συνδυασμό προαπαιτούμενων μαθημάτων στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και τον βαθμό που πέτυχαν στις εξετάσεις. **Δανία:** Τα γενικά κριτήρια πρόσβασης σε όλα τα ιδρύματα, τα οποία ελέγχονται από το υπουργείο Παιδείας είναι η επιτυχής ολοκλήρωση στις εξετάσεις στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ορισμένα ιδρύματα, όπως η Βασιλική Ακαδημία Τεχνών και οι Μουσικές Ακαδημίες, διενεργούν δικές τους εξετάσεις προκειμένου να ελέγξουν τις ικανότητες των υποψηφίων.

Αυστρία: Στις περισσότερες σχολές η πρόσβαση είναι ελεύθερη, πλην εξαιρέσεων στις οποίες τα ιδρύματα ορίζουν τον αριθμό των εισακτέων και τα κριτήρια επιλογής τους.

Μεταλυκειακό έτος η Γ' Λυκείου

Του Ιωάννη Γεροθανάση*

Το υφιστάμενο σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων θεωρείται αδιόριστο, αντικειμενικό και αδιάβλητο ως προς την αξιολόγηση των υποψηφίων. Εκεί όμως σοβαρά μειονεκτήματα, από τα οποία τα σημαντικότερα είναι δύο. Οδηγεί το σύνολο σχεδόν των μαθητών στα φροντιστήρια, και εκφυλίζει τον εκπαιδευτικό ρόλο και την αυτονομία του Λυκείου, μιας πολύ σημαντικής βαθμίδας του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα μειονεκτήματα αυτά επιβάλλουν, αναμφίβολα, την αντικατάστασή του. Η πρόταση για το νέο σύστημα, που θα επιλεγεί τελικά, δεν θα πρέπει να προβλέπει επιπλέον έτη σπουδών μεταξύ Λυκείου και Ανώτατης Εκπαίδευσης. Από τα διάφορα σενάρια που δημοσιοποιούνται συγχλινω προς αυτό που προτείνει τη θεσμοθέτηση μεταλυκειακού έτους. Σκοπός του μεταλυκειακού έτους θα είναι η επαρκής προετοιμασία για τις εισαγωγικές εξετάσεις. Σε αυτό θα εγγράφονται οι μαθητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς τη φοίτηση στη Β' τάξη του Λυκείου και παίρνουν το απολυτήριό τους. Αμέσως μετά θα εντάσσονται, ανάλογα με τις επιλογές τους, στην κατεύθυνση που περιλαμβάνει τη Σχολή ή το Τμήμα, στο οποίο επιθυμούν να σπουδάσουν (π.χ. Νομική ή Ιατρική). Το μεταλυκειακό έτος θα μπορούσε να χωρι-

στεί σε τέσσερις ευρείες κατευθύνσεις: ■ Θετικών Επιστημών (Ιατρικές, Φυσικομαθηματικές κ.λπ.) ■ Τεχνολογικών Επιστημών (Πολυτεχνεία) ■ Οικονομικών Επιστημών ■ Ανθρωπιστικών Επιστημών (Νομικές, Φιλολογίες κ.λπ.) Κάθε απόφοιτος Λυκείου θα παρακολουθεί μαθήματα μόνο σε μία από τις τέσσερις κατευθύνσεις και θα είναι υποψήφιος μόνο στις Σχολές ή τα Τμήματα που περιλαμβάνονται σε αυτή. Σε κάθε κατεύθυνση θα διδάσκονται τέσσερα ή πέντε μαθήματα, στο οποίο θα εξετάζονται οι υποψήφιοι στο τέλος του μεταλυκειακού έτους. Οι εξετάσεις θα διενεργούνται από έναν ανεξάρτητο εθνικό οργανισμό υπό την εποπτεία του υπουργείου Παιδείας, όπως συμβαίνει στη Μεγάλη Βρετανία και όχι από τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ο αριθμός των εισακτέων θα παραμείνει κλειστός για λόγους αντικειμενικούς, εφόσον τα περισσότερα Ιδρύματα δεν έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που συνεπάγεται η ελεύθερη πρόσβαση. Θα πρέπει όμως να γίνει «ομαδοποίηση» των Τμημάτων ή των Σχολών που περιλαμβάνονται σε κάθε κατεύθυνση, ανάλογα με τα γνωστικά αντικείμενά τους, ώστε οι φοιτητές να έχουν επιτέλους τη δυνατότητα της εσωτερικής μετακίνησης, χωρίς εξετάσεις.

* Ο κ. Ι. Γεροθανάσης είναι πρόεδρος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Πέντε σημαντικά σημεία

Του Ηλία Κουσκουβελη*

Η αναζήτηση ενός διαφορετικού συστήματος εισαγωγής στα ΑΕΙ θέτει την κοινωνία προ των ευθυνών της να προσδιορίσει και τα κριτήρια της ανανέωσής της, καθώς οι απόφοιτοι της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι εκείνοι οι οποίοι θα αναλάβουν στο μέλλον θέσεις ευθύνης. Η ανανέωση της κοινωνίας συναρτάται με την ίδια της την επιβίωση, με την ικανότητά της να εισπράττει και να αξιοποιεί τους νέους χυμούς της ευφυΐας και της ικανότητας. Αυτές οι δυνατότητες δεν απαντώνται στην ισχύουσα κοινωνική κατάσταση του νεοτισμού, της ανευθυνότητας, της εύνοιας στους οικονομικά ισχυρότερους και στους κατοίκους των αστικών κέντρων. Πολλές κοινωνίες έχουν ήδη απαντήσει στο ερώτημα της ανανέωσής τους με μια αυτονόητη απάντηση: την επιδίωξη της αριστείας και της ικανότητας. Η επιδίωξη της αριστείας δεν αναιρεί την άλλη υποχρέωση κάθε σοβαρού σύγχρονου κράτους, της παροχής ίσων ευκαιριών σε κάθε πολίτη και, ιδιαίτερα, στους νέους. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα το παρόν σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, η κοινωνία μας έχει παγιδευτεί σ' ένα

μηχανιστικό σύστημα με μοναδικό στόχο το «αδιάβλητο» και ταλανίζεται με τη βάση του «10». Δυστυχώς, όμως, η επιδίωξη του αυτονόητου μέσω ενός ολόκληρου συστήματος είναι, αφενός, ομολογία αποτυχίας, αφετέρου, τροχοπέδη στην επιδίωξη της αριστείας. Υπάρχουν διάφορες προτάσεις για αλλαγές στο σύστημα εισαγωγής. Σε κάθε περίπτωση, σε οποιοδήποτε σύστημα τελικά επιλεγεί, είναι σημαντικό: **1.** Να βελτιωθούν η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ώστε να προάγουν ισόρροπα τη γνώση και την κριτική σκέψη. **2.** Είτε με εξετάσεις είτε χωρίς, το πανεπιστήμιο, κατά κατηγορίες Σχολών ή και Τμημάτων, να έχουν άποψη για προς το προφίλ των γνώσεων που θα διαθεθούν οι εισαγόμενοι. **3.** Να μη δημιουργηθεί επιπλέον έτος σπουδών μεταξύ Λυκείου και πανεπιστημίου. **4.** Να υπάρξουν, όπου είναι δυνατόν, αλλαγές στη φιλοσοφία της ύλης και των εξετάσεων, ώστε να αποκλεισθεί η απομνημόνευση και η δημιουργία γενεών «παπαγάλων» και **5.** Όταν με συναίνεση καταλήξουμε, η εφαρμογή της οποιασδήποτε αλλαγής θα πρέπει να προετοιμασθεί πολύ προσεκτικά, με μεγάλη σοβαρότητα και με προοπτική μέλλοντος.

* Ο κ. Ηλίας Κουσκουβέλης είναι πρόεδρος του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.